

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

Principy a pravidla územního plánování v pojmech

Seznam pojmů obsahuje výklad vybraných pojmů užitých v internetové publikaci Principy a pravidla územního plánování. Pojmy kapitol vztahujících se k funkčním složkám (kapitola C) jsou členěny na témata podle jednotlivých podkapitol C.1 až C.10. Výklad pojmu je proveden v souladu s textem publikace. U každého pojmu je odkaz na příslušnou kapitolu publikace, případně na právní předpis nebo jiný zdroj. Pojmy jsou vloženy do tématu, v němž jsou použity v publikaci.

Abecední seznam pojmů je provázán s příslušným pojmem formou křížového odkazu.

Téma: Veřejná prostranství

Abecední seznam pojmů:

akustický prvek
bezbariérové prostředí
bezbariérové užívání stavby
cyklopruh (vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty)
cyklostezka (stezka pro cyklisty, cyklistická stezka)
cyklotrasa
hmatný pás
pasáž
piktogramový koridor
přirozená vodící linie
sdílení veřejných prostranství (shared spaces)
signální pás
umělá vodící linie
univerzální design
varovný pás
veřejné prostranství
vodící linie

veřejné prostranství

– všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru.

Zdroj: zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecním zřízení), § 34

PaP: C.10.1.2 Legislativní východiska (str. 4)

– plocha vymezená urbanistickými prostředky, tedy především okolní zástavbou. Může být rovněž vymezena zelení (zejména stromy) nebo jinými prostorotvornými prvky a způsoby (vodní plochou,

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

vodním tokem aj.). Takto vymezený prostor slouží k užívání veřejností a plní většinou více vzájemně souvisejících funkcí.

PaP: C.10.1 Pojem veřejná prostranství (str. 2)

pasáž

– pokračování veřejného venkovního prostoru dovnitř budov případně do zastřešených vnitrobloků. Většinou vytvářejí spojnice (zkratky) mezi významnými obchodními ulicemi a rozšiřují tak prostor pro další plochy občanského vybavení. Jsou určeny výhradně chodcům a jejich výhodou je ochrana chodců před nepřízní počasí.

PaP: C.10.1.3 Druhy veřejných prostranství (str. 12)

univerzální design

– jednoduché a funkční navrhování a řešení prostředí, budov, předmětů, služeb, poskytování informací, která mohou užívat všichni bez ohledu na schopnosti či omezení (původně skandinávského konceptu Design for all).

PaP: C.10.2.1 Současnost (str. 15, 23)

sdílení veřejných prostranství (shared spaces)

– prostor ulice, díky stavebnímu uspořádání, kromě dopravní funkce umožňuje i provozování rozličných sociálních a rekreačních aktivit.

PaP: C.10.2.2 Trendy následujících let (str. 21)

• V praxi jsou často používány pojmy související s **bezbariérovým prostředím**. V kapitole C.10 Veřejná prostranství se bezbariérovému prostředí věnuje zejména podkapitola C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 39). Následující text uvádí další vybrané pojmy této problematiky, vztahující se k plochám veřejných prostranství, které je užitečné rozlišovat:

bezbariérové prostředí

– přístupné prostředí, umožňující bezpečné a samostatné užívání lidem, kteří v důsledku svého věku, stavu, schopností, omezení či postižení mají na prostředí specifické nároky. Může se jednat o malé děti, seniory, uživatele s berlemi, chodítky, vozíky, s rozměrnými zavazadly, osoby nevidomé nebo slabozraké, neslyšící nebo nedoslyšavé, s psychickými nebo kognitivními problémy, o cizince, osoby po úrazu, s náhle zhoršeným zdravotním stavem atd.

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území – Bezbariérovost (str. 39)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

bezbariérové užívání stavby

– užívání staveb osobami pokročilého věku, těhotnými ženami, osobami doprovázejícími dítě v kočárku, dítě do tří let, popřípadě osobami s mentálním postižením nebo osobami s omezenou schopností pohybu nebo orientace.

Zdroj: zákon č. 183/2006 Sb., § 2 odst. 2 písm. e)

vyhláška č. 398/2009 Sb., o obecných technických požadavcích zabezpečujících bezbariérové užívání staveb

vodicí linie

– součást prostředí nebo stavby sloužící k orientaci nevidomých a slabozrakých osob při pohybu v interiéru i exteriéru. Do průchozího prostoru podél vodicí linie se neumísťují žádné předměty; vodicí linie jsou přirozené vodicí linie a umělé vodicí linie. Přednostně se provádí přirozená vodicí linie.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

– spojují orientační body a tím určují směr chůze. Důležité je trvalé zajištění volného průchozího prostoru podél vodicí linie.

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

přirozená vodicí linie

– přirozená součást prostředí, zejména stěna domu, podezdívka plotu, obrubník trávníku vyšší než 60 mm, zábradlí se zarážkou pro bílou hůl nebo jiné kompaktní prvky dané vyhláškou.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

umělá vodicí linie

– speciálně vytvořená součást stavby sloužící k orientaci osob se zrakovým postižením při pohybu v interiéru nebo exteriéru, zejména při pohybu po nástupišti metra bez přirozené vodicí linie.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

signální pás

– zvláštní forma umělé vodicí linie označující místo odbočení z vodicí linie k orientačně důležitému místu, zejména určuje přístup k přechodu pro chodce, popřípadě k železničnímu přejezdu nebo přechodu a současně určuje směr přecházení, přístup k místu nástupu do vozidel veřejné dopravy nebo přístup ke schodům do podchodu nebo na lávku a určuje okraj obytné a pěší zóny; neurčuje přístup k jednotlivým institucím. Povrch signálního pásu musí mít nezaměnitelnou strukturu a charakter povrchu odlišující se od okolí; musí být vnímatelný bílou holfí a nášlapem. Od požadavku na vizuální kontrast lze ustoupit v památkových zónách a rezervacích, v souběhu chodníku a cyklistické stezky nebo pásu pro in-line brusle a při použití barevných vzorů v dlažbě.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

varovný pás

– zvláštní forma umělé vodící linie ohraničující místo, které je pro osoby se zrakovým postižením trvale nepřístupné nebo nebezpečné, zejména hmatově definuje rozhraní mezi chodníkem a vozovkou v místě sníženého obrubníku, určuje hranici vstupu na železniční přejezd nebo přechod, okraj nástupiště tramvajové zastávky s pojižděným mysem, místo se zákazem vstupu, konec veřejnosti přístupné části nástupiště kolejové dopravy, okraj zpevněné plochy na železnici, sestupný schod zapuštěný do chodníku nebo změnu dopravního režimu na okraji obytné a pěší zóny. Od požadavku na vizuální kontrast lze ustoupit v památkových zónách a rezervacích.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

hmatný pás

– zvláštní forma varovného pásu ohraničující místo, které na chodníku s cyklistickou stezkou nebo pásem pro in-line brusle určuje rozhraní mezi vymezeným prostorem pro chodce a cyklisty nebo in-line brusle, musí být vnímatelný bílou holí a nášlapem. Od požadavku na vizuální kontrast lze ustoupit v památkových zónách a rezervacích.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

akustický prvek

– buď akustická signalizace pro chodce se znamením "Stůj" či se znamením "Volno" nebo orientační majáček s příslušným trylkem a popřípadě také s hlasovou frází.

Zdroj: vyhláška č. 398/2009 Sb., Příloha 1

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území (str. 42)

V praxi jsou často používány pojmy související s **cyklistickou dopravou**. Následující text uvádí vybrané pojmy této problematiky, vztahující se k plochám veřejných prostranství, které pro podrobnost nejsou v kapitole uvedeny, ale je užitečné je rozlišovat:

cyklostezka (stezka pro cyklisty, cyklistická stezka)

– základní opatření cyklo dopravy, zajišťují cyklistům průjezd přidruženým prostorem nebo po samostatné komunikaci, provoz může být společný s chodci nebo oddělený. Začátek a konec stezky pro cyklisty je označen dopravní značkou.

Zdroj: Cach, Tomáš, Česko cyklistické – malá encyklopedie cyklistické infrastruktury, Státní fond dopravní infrastruktury, 2013, dostupné na http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/poskytovani-prispevku/cyklo-balicek/cb_a2.pdf zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (zákon pojem nevymezuje, užívá pojem „stezka pro cyklisty“)

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území – Doprava (str. 32)

Principy a pravidla územního plánování

Kapitola E. POJMY

cyklotrasa

– směrové značení průjezdu územím. Účelně spojuje místa, mezi nimiž lze předpokládat cyklistickou dopravu či rekreaci, měla by procházet koridorem s kvalitně vyřešenou infrastrukturou pro jízdu na kole. Může být vedena téměř v jakémkoliv dopravním prostředí: po cestě v lese či parku, po cyklostezce, pěší zónou, obytnou zónou, klidnou ulicí, po městské třídě (např. v cyklopruhu) či po silnici spojující jednotlivá sídla. Vyznačena směrovým svislým dopravním nebo turistickým pásovým značením, v městském prostředí může být doplněno i vodorovné značení.

Zdroj: Cach, Tomáš, Česko cyklistické – malá encyklopedie cyklistické infrastruktury, Státní fond dopravní infrastruktury, 2013, dostupné na http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/poskytovani-prispevku/cyklo-balicek/cb_a2.pdf

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území – Doprava (str. 32)

cyklopruh (vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty)

– základní integrační opatření cyklo dopravy, nejčastěji na městských třídách a významných ulicích, zvyšují ochranu cyklistů při průjezdu hlavním dopravním prostorem. Vyhrazený jízdní pruh pro cyklisty je vyznačen vodorovným i svislým dopravním značením.

Zdroj: Cach, Tomáš, Česko cyklistické – malá encyklopedie cyklistické infrastruktury, Státní fond dopravní infrastruktury, 2013, dostupné na http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/poskytovani-prispevku/cyklo-balicek/cb_a2.pdf zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů (zákon vymezuje pojem „jízdní pruh“)

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území – Doprava (str. 32)

piktogramový koridor

– integrační opatření cyklo dopravy, naznačují stopu průjezdu cyklistů, nejčastěji na městských třídách a významných ulicích, zmenšené napomáhají sdílení prostoru a orientaci ve zklidněných oblastech.

Zdroj: Cach, Tomáš, Česko cyklistické – malá encyklopedie cyklistické infrastruktury, Státní fond dopravní infrastruktury, 2013, dostupné na http://www.sfdi.cz/soubory/obrazky-clanky/poskytovani-prispevku/cyklo-balicek/cb_a2.pdf

PaP C.10.3.1 Vazby a problémy vybraných funkčních složek v území – Doprava (str. 32)

Další zdroj: Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013–2020